

Veřejnost o americké radarové základně v ČR

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2007, v07-11
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	5. – 12. 11. 2007
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1060
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PM.104a, PM.108a
Zveřejněno dne:	12. prosince 2007
Zpracoval:	Jan Červenka

V listopadovém šetření CVVM byly respondentům předloženy dvě otázky v souvislosti se záměrem umístit na českém území radarovou stanici, která by byla součástí systému antibalistické obrany USA. Podobně, jako tomu bylo již v několika předchozích šetřeních, výzkum zjišťoval aktuální postoje české veřejnosti k tomuto plánu a rovněž to, zda podle mínění občanů by se o americké radarové základně na českém území mělo či nemělo rozhodovat v referendu.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s vybudováním radarové základny v ČR¹

	IX/2006 ²	II/2007	IV/2007	V/2007	VI/2007	XI/2007
rozhodně souhlasí	5	6	6	7	6	5
spíše souhlasí	19	19	20	23	22	20
spíše nesouhlasí	26	23	25	25	25	25
rozhodně nesouhlasí	36	38	43	36	40	43
neví	14	14	6	9	7	7

Pozn.: Procenta ve sloupci

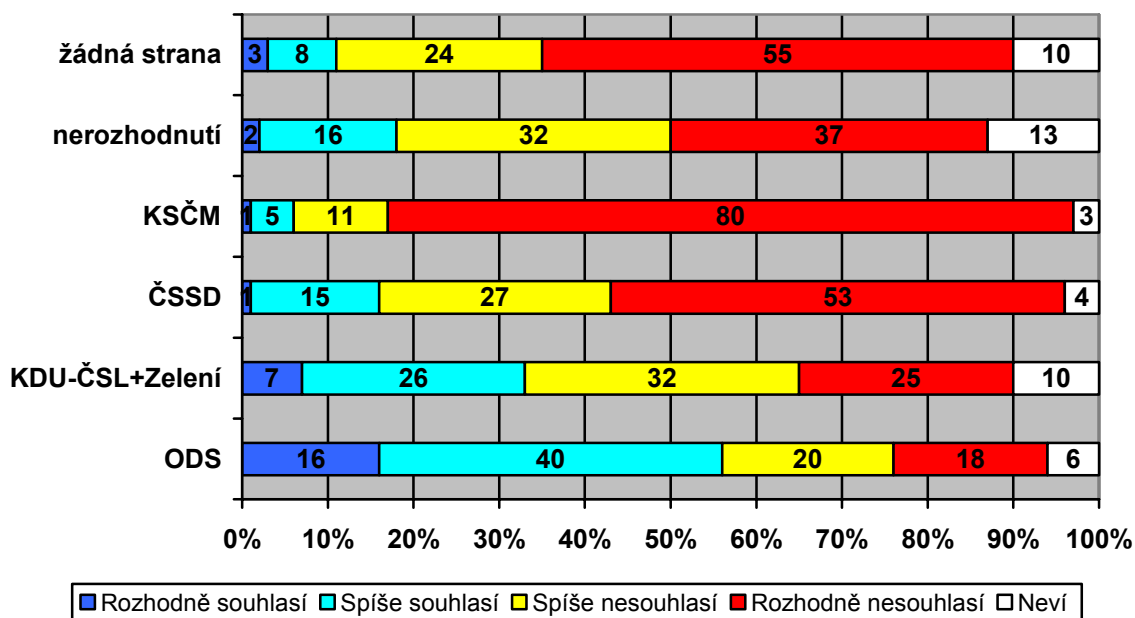
¹ Otázka: „Spojené státy americké nedávno oficiálně požádaly vládu ČR o možnost postavit na území ČR radarovou stanici, která by byla součástí systému americké protiraketové obrany. Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, aby v ČR byla umístěna tato radarová stanice? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte?“

² V září 2006, kdy ještě nebylo známo, jaká součást amerického antibalistického systému by měla být umístěna právě v České republice, se položená otázka týkala obecně umístění „základny americké protiraketové obrany“.

Z výsledku plyne (viz tabulku 1), že přibližně dvoutřetinová většina (68 %) občanů s případným vybudováním americké radarové základny protiraketové obrany u nás nesouhlasí, když čtvrtina (25 %) uvedla, že nesouhlasí „spíše“, a více než dvě pětiny (43 %) dokonce vyjádřily „rozhodný“ nesouhlas. Naopak pro vybudování základny se vyslovila přesně čtvrtina dotázaných, když 5 % uvedlo, že s umístěním radaru u nás „rozhodně souhlasí“, a 20 % se vyjádřilo, že „spíše souhlasí“. 7 % oslovených se v této záležitosti nedokázalo rozhodnout.

Porovnáme-li listopadové výsledky s předchozím výzkumem realizovaným v červnu tohoto roku, nevidíme v nich žádný posun, který by vzhledem k rozsahu souboru a k předpokládané velikosti výběrové chyby v rozmezí do tří procentních bodů mohl být považován za statisticky významný. Podíl odpůrců radarové základny je ovšem již poměrně zřetelně vyšší než byl v květnu 2007, kdy šetření zaznamenalo jeho přechodný pokles. Podíl stoupců umístění amerického radaru v ČR se oproti květnu 2007 naopak snížil na úroveň, která se stabilně objevovala ve všech výzkumech do dubna 2007, kdy byly zaznamenány výsledky prakticky shodné s těmi aktuálními. Celkově tak lze konstatovat, že od počátku roku 2007, odkdy je v kontinuálních výzkumech CVVM postoj k americké radarové základně na českém území opakovaně sledován, není patrný žádný jednoznačný posun v rozložení postojů české veřejnosti, pouze určité kolísání podílu nesouhlasících v rozmezí 61 – 68 % a souhlasících v intervalu 25 – 30 %. Jedinou změnou trvalejšího charakteru se tak jeví pouze relativní úbytek nerozhodnutých, který je zřetelný v porovnání s počátkem roku 2007 či s výzkumem ze září 2006, který ovšem nezkoumal postoje k radarové základně, ale k základně americké protiraketové obrany obecně.

Graf 1: Souhlas/nesouhlas s radarem podle stranických preferencí (%)

Pozn.: Z důvodu malého zastoupení v souboru, nepříliš rozdílných postojů jejich stoupců a společného působení obou stran ve vládní koalici byli v grafu spojeni respondenti preferující Stranu zelených a KDU-ČSL.

Podle stranických preferencí (viz graf 1) má případné umístění radaru v ČR většinovou podporu mezi příznivci ODS v poměru 56 % : 38 %. Voliči ostatních stran myšlenku americké radarové základny v ČR většinou odmítají, přičemž u opoziční ČSSD a zejména KSČM je nesouhlas relativně četnější a vyhraněnější než u obou menších stran vládní koalice. Odmítavý postoj jednoznačně převažuje i mezi nerozhodnutými a těmi, kdo nepreferují žádnou stranu. Obecně platí, že na pravolevé škále podpora zbudování radarové základny v ČR klesá a odpor sílí zprava doleva.

Z hlediska ostatních sociodemografických znaků šetření zaznamenalo pokles podpory a sílící nesouhlas v závislosti na zvyšujícím se věku respondentů a klesající životní úrovni jejich domácností. Vyšší podíly souhlasu se dále objevily mezi muži, absolventy vysokých škol, studenty či podnikateli. Naopak rezolutnější proti základně se vyslovovaly ženy, důchodci a lidé se středním vzděláním bez maturity nebo vyučení.

Druhá otázka výzkumu se týkala případného referenda o umístění americké radarové základny protiraketové obrany u nás.³

Tabulka 2: Měli by o radarové základně rozhodovat občané v referendu?

	IX/2006 ⁴	II/2007	IV/2007	V/2007	VI/2007	XI/2007
Rozhodně ano	49	46	46	43	45	47
Spíše ano	29	27	31	28	29	26
Spíše ne	10	13	12	16	14	13
Rozhodně ne	4	6	6	6	6	7
Neví	8	8	5	7	6	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

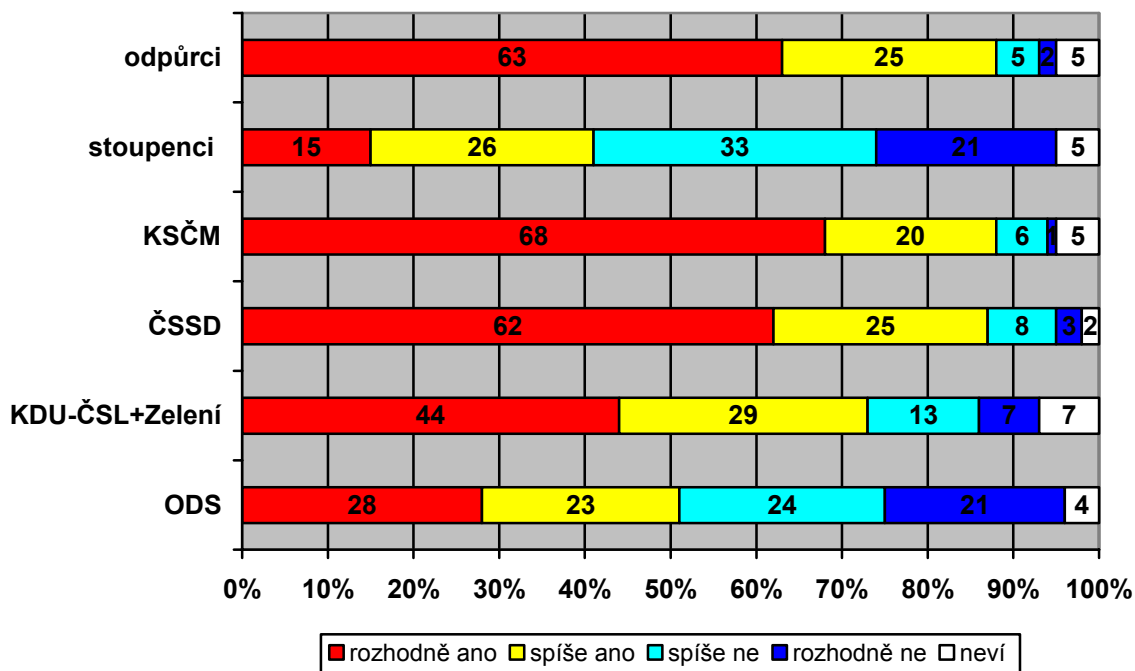
Z výsledků zachycených v tabulce 2 je zřejmé, že případné referendum v této otázce má podporu téměř tří čtvrtin oslovených občanů (73 %), když bezmála polovina (47 %) je rozhodně pro referendum. Opačný názor, že o základně by neměli rozhodovat lidé v referendu, vyjádřila pouze pětina dotázaných (20 %) a 7 % respondentů se nedokázalo v otázce konání referenda rozhodnout.

V porovnání s červnovým šetřením se podpora či naopak nesouhlas s referendem statisticky významně nezměnily. V delším časovém srovnání je zřejmé, že podpora referenda se s malými výkyvy stabilně drží nad úrovní 70 %, podíl odpůrců pak od počátku roku 2007 nepatrně osciluje okolo úrovně 20 %. Oproti září 2006, kdy se šetření na téma základny americké protiraketové obrany umístěné v ČR ve výzkumech CVVM objevilo poprvé a kdy byly zjišťovány i postoje občanů k referendu v této otázce, byť s tím rozdílem, že tehdy ještě nebylo specifikováno, o jakou část tohoto systému by mělo jít, je podíl odpůrců referenda v dosavadním průběhu roku 2007 stabilně vyšší.

³ Otázka: „Domníváte se, že by o případném umístění americké radarové stanice u nás měli rozhodovat občané v referendu? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne?“

⁴ Otázka pokládaná v září 2006 se týkala referenda k nespécifikované základně americké protiraketové obrany.

Graf 2: Postoj k referendu o radaru podle postojů k jeho vybudování v ČR a podle stranických preferencí (%)

Podrobnější analýza přitom ukázala (viz graf 2), že proti referendu v této otázce se vyjadřují hlavně stoupenci vybudování radarové základny v ČR, z nichž nadpoloviční většina (54 %) referendum v šetření odmítla, zatímco pro referendum se v rámci téže skupiny vyjádřily asi dvě pětiny oslovených (41 %). Naopak mezi nesouhlasícími s umístěním radaru na českém území se vyjádření proti referendu objevovala pouze sporadicky (7 %), zatímco podpora referenda zde dosahovala úrovně 88 %. Této skutečnosti pak odpovídají i další zjištěné sociodemografické diference, které víceméně kopírují diference zaznamenané v souvislosti s postoji ke zřízení americké radarové základny u nás. Stoupenci referenda však přitom větší či menší měrou převažují ve všech významných skupinách, což platí i o voličích jednotlivých stran včetně ODS, byť mezi nimi je rozdíl mezi podílem stoupců a odpůrců referenda jen nevelký (51 % : 45 %), takže statisticky je převaha souhlasících nad nesouhlasícími v tomto případě nepříliš průkazná.